

JUHÁSZ TIBOR

Barna vagyok, tegezzél

(REGÉNYRÉSZLET)

Miközben beszélgettünk, az az érzésem támadt, hogy egy kitanult, fontos állásban lévő emberrel tárgyalok. Még a kocsmában is higgadtan, megfontoltan fejezte ki magát. Határozott véleménye volt mindenről, de meghallgatta a másikat, és nem sértődött meg, ha letorkolták. Olyankor csöndben maradt, megvárta, míg abbahagyják a többiek, megitta a sörét, aztán hazament. Az utcabeliek ezekből a csendes távozásokból arra következtettek, hogy fenn hordja az orrát. Azt hitték, szégyelli őket, és többre tartja magát náluk, hogy azért nem megy bele a hevesebb vitákba, mert nem tekinti őket egyenrangú partnereinek. Ügyvéd úrnak kezdték hívni és kiközösítették.

Elvitte a házukat a bank, mert nem tudták fizetni a frankos hitelt. Egy második emeleti lakást örökölték az utca elején lévő Kolduspalotában. Évekig kint volt az eladó tábla az ablakában, de senki sem akart egy ilyen környékre költözni. Mint kiderült, Feriék szerencséjére, hiszen ha még ez a kis paneljük sincsen, akkor az utcára kerültek volna. Először a kocsmában találkoztam vele. Csak ült a pultnál, néha körbenézett. Barackot kért, de az nem volt, hát ő is szilvát ivott, mint most én, lehúzta és fintorgott. Beszédbe elegyedett az itteniekkel, én meg hallgatóztam, úgy tudtam meg, hogy most költöztek ide, felesége van, gyerek nincs, jegyellenőrként dolgozik.

Én már öreg vagyok, nem olyan biztosak a lépteim, mint fiatalkoromban. Hazafelé menet elcsúsztam a sárban, nagyot rekkent a csípőm, azt hittem, eltört. A víz befolyt a nadrágom és a kabátom alá, valami végigkarcolta a hátamat. A szemben lévő házban égett a lámpa, kavicsokat kerestem ebben a jeges sártengerben, amikkel megdobáltam volna az ablakot, hátha kinéz rajta valaki. Egyet sem találtam. Próbáltam kiáltani, de gyenge voltam és fáztam, egy hang sem jött ki a torkomon. Nem ijedtem meg, majd csak jön erre valaki, gondoltam, máskor is hazavittek már, itt senki sem bír megmaradni egy helyben, a kocsmá, a lottózó és a vegyesbolt háromszögében térferegnek, nézelődnek, átmennek a másikhöz, figyelik, mit lehetne lopni.

Nem tudom, meddig feküdtem a sárban. Már nem éreztem a végtagjaimat, csak valami furcsa álmoságot. Egy óra is eltelt, mire tudatosodott bennem, hogy ha kis időn belül nem jön erre senki, akkor megfagyok. Félni kezdtem, és egy utolsó erőfeszítéssel megpróbáltam felállni, de megcsúsztak a karjaim. Hátradöntöttem a fejem, és a maradék energiámat arra használtam, hogy nyitva tartsam a szememet, tud-

* A szerző az Emberi Erőforrások Minisztériumának Móricz Zsigmond ösztöndíjasa.

tam, ha egy pislogástól hosszabb időre csukom be, nem nyitom ki többet. Néztem az eget, felhős éjszaka volt, csak a jelzőlámpák világítottak.

A feleségemre gondoltam meg a fiaimra. Az asszony szőke volt, magas, formás nő, aki utazgatni akart, legnagyobb vágya az volt, hogy ússzon az óceánban, szeretett étterembe járni és szép ruhákat vásárolni. Bányásként kerestem annyit, hogy ne kelljen dolgoznia, mindent odaadtam neki, de nem volt elég a pénz. A fiam rá ütöttek, sokat akartak, és keveset nyújtottak, kitanulták a pincérkedést, aztán elmentek dolgozni egy hajóra. Évente egyszer láttuk őket, de akkor is megbánták, hogy hazajöttek, az anyjuk féltékeny volt rájuk, nektek könnyű, mondta, ti láttok valamit a világból, nekem meg ez a bűdös fasz jutott. Rám gondolt ezzel a káromkodással, de nem törődtem vele, szerettem, még ha el is hidegült tőlem. Nagyon elharapóztak a dolgok, az idősebb gyerek elkényeztetett kurvának nevezte az anyját, akkor ütöttem meg őt. Azóta nem láttam a fiúkat. Nem bántam meg a pofont, de be kell valljam, igazuk volt. A feleségem egy napon azzal állt elélem, hogy van valakije, és el akar válni. Először nevettem, mert ötvenfelé már nem lesz szerelmes az ember, de mikor láttam, hogy már ki is készítette a bőröndjeit, akkor elhittem, amit mond. Postán küldte el a válási papírokat. Mindent aláírtam, eladtam a házat, megfiztük a pénzt, én meg ideköltöztem. Az új címemet el sem küldtem a fiaimnak, hová is küldhettem volna, azt sem tudtam, élnek-e még. Akkor még más volt ez a környék, persze voltak betörések, lopások, de azok mindenhol vannak, én sosem tudtam komolyan venni az ilyesmit.

Akkor, ott, rájöttem, rettenetesen egyedül vagyok. Azt akartam, hogy megszűnjön végre ez a nyirkos hideg és behunytam a szemem.

Valaki káromkodott, hallottam, ahogy tocsognak a cipői a sárban. A nyakamhoz ért, a pulzusomat akarta kitapintani, pofozni kezdett. Kinyitottam a szemem, de még nem láttam az arcát, a hangjából ismertem fel, hogy ez az új lakó. Talpra segített, én meg mutattam az irányt. A lámpafényben ránéztem, aggodalom volt az arcán. Fogta a derekamat, lassan haladtunk, jól van, nem fáj semmije, érdeklődött, én meg nem szóltam semmit. Csozogtam, vacogtak a fogaim, mormogtam valamit, ő meg nem értette, ezért közelebb hajolt. Barna vagyok, suttoztam neki, tegezzél.

Ahogy mondtam is, egy idő után már nem beszélgettek vele a többiek, de nem látszott rajta, hogy a kiközösítés zavarná. Ha kérdezték, válaszolt, ha nem szóltak hozzá, akkor ő sem kezdeményezett társalgást. Úgy ült a pultnál, mint aki most vesztette el az állását. A hónapok során egyre szerencsétlenebbnek tűnt, csapzottabb lett a haja, beesettebb a szeme, gyűröttek a ruhái. Akár egy nagyra nőtt gyerek, akit elhagyott az anyja, és most árva életén kesereg.

Egy alkalommal többet ivott a kelleténél néhány felessel, és beszélgetést kezdeményezett a pultossal, Ágyas Janival, meg Paliékkal, akik a rendőrnős poszter alatt kártyáztak. Senki sem válaszolt neki. Kétségbeesve nézett körül a teremben, valakivel mindenképp beszélni akart. Én itt ültem, ahol most, idesétált, és megkérdezte, hogy vagyok a múltkori óta, fáj-e valamim, leülhet-e. Egy darabig csak bámultuk az

asztal karcolásait, tétován végigsimított a fába vésett neveken, dátumokon. Aztán megszólalt, azt mondta, jó kis hely ez, mire én helyesltem, hogy igen, el lehet tölteni az időt, ha nincs jobb dolga az embernek. Jobb dolga, visszahangozta a szavaimat, és megmarkolta az Arany Fácán nyakát, jó nagyot húzott az üvegből.

Percekig rázta a zokogás. Nem értettem, ha ilyen rossz állapotban van, akkor minek jön egy olyan helyre, ahol senki sem tudja elviselni a társaságát. Én sem akartam volna, hogy a feleségem így lásson, de inkább a fürdőszobába vagy a vécébe zárkóztam volna, ráfordítani a kulcsot és törülközőbe szorítani az arcom, így kell sírni, ha már muszáj. Aggódva néztem körül, hogy rajtam kívül más is látja-e, mi történik. Paliék belemerültek a kártyajátékba, még nem voltak annyira részegek, hogy kötözködni kezdjenek, Ágyastól meg nem kellett tartani. Pár csendes főszer üldögélt még a kocsmban, nézelődtek, de ha észre is vették, hogy Feri a könnyeit törülgeti, nem törődtek vele, volt elég bajuk. Mi a baj, fiam, nyúltam át az asztal fölött, megérintettem a vállát, szedd össze magad. Egy darabig még szipogott, majd zsebkendőt kért. Csak nem az asszonnyal történt valami, kérdeztem tőle, mert másra nem tudtam gondolni, csakis ilyen megfontolásból jöhetett ide. Lenne rám tíz perced, Barna, kifizetem a számládat, ajánlotta fel. Azt hittem, csak az ivó elé megyünk, ott majd kisírja magát, megnyugszik, aztán hazafelé vesszük az irányt. Nem gondoltam, hogy egy negyed óra múlva már a lakásában fogok állni.

A Kolduspaloták a tisztviselőknek épült, ötemeletes háztömbök voltak az Acélgyári út elején. Mikor én idekerültem, a palotai lakásoknak volt a legmagasabb ára. Mikor elkezdett tönkremenni a gyár, egyik pillanatról a másikra lecsökkentek az ingatlanárak. Ma csak a magasságuk választja el őket a teleptől. A földszintes munkáslakások fölé nyúló emeletek diadalmas rálátást biztosítottak a tulajdonosoknak, akik reggelente elnézhették, amint a gyári alkalmazásban álló utcaseprők köszöntik a hazafelé tartó éjszakásokat, figyelhették a prolifeleségeket, ahogy vödörrel megpakolva a közkúthoz sétálnak, felpillantanak a felkelő nap sugaraitól szikrázó ablakokra, és a fényes lakásokba képzelik magukat. Annak idején azt beszélték, hogy még a lépcsőházban is kovácsoltvasból készült a kerítés. Én Ferivel jártam bent először, hideg fém kapaszkodórúd volt a falakhoz erősítve, valamelyik lakásból zene hallatszott, ahogy elhaladtunk az ajtók előtt veszekedések, gyereksírás zajai ütötték meg a fülünket. Én nem tudtam olyan gyorsan menni, mint ő, a lábam folyton beleakadt valami szemétkébe, a sarkokba rugdosva flakonok, üvegek, újságpapírok, a levegőben hűgyszag terjengett. A második emeleten jártunk, mikor valaki fülsüketítő trappolással elindult lefelé. A lépcsőházban sötét volt, aggódva figyeltem a fordulót, egyre közelebről hallottam a hangot, mikor Feri megszólalt, itt vagyunk.

Három ajtó nyílt a folyosóról. Az első zárva volt, a fehérre festett ajtókeret után a fogasok következtek, szatyrok, kabátok, pulóverek lógtak róluk. A parkettán szétdobált cipők, táskák, kötszerek. A második ajtó a konyhába nyílt, Feri már ott volt, a falra szerelt szekrényből poharakat vett elő, és az asztalra tette őket. Majd felállt egy székre, és a szekrény tetejéről levett egy poros üveget. Kérdés nélkül töltött.

Koccintottunk, az ital égette a nyelőcsövemet. Akkor fogalmazódott meg bennem, hogy itt valami igazán nagy baj lehet, mert vajon miért jár kocsmába az, akinek ilyen jó piája van otthon? Már öntötte is a következőt, szoltam neki, hogy ne, de intett, nyugodjak meg, kelleni fog. Miután lehúztuk a pálinkát, a poharat erőlyesen az asztalra vágta, majd elindult a harmadik ajtó felé.

Ahogy kinyitotta, egyből orrba vágott a szar- és az izzadságszag. A bentről kitóduló fülledt, meleg levegő felkavarta a gyomrom. Hamarosan fény villant, a szőnyegen ruhadarabok, lavórok és vedrek voltak szétdobálva, az ablakok elfüggönyözve, egy komód középső fiókja félig kihúzva. Ahogy beljebb léptem, fokozatosan tárult fel előttem a szoba. Üres tisztítószeres flakonok, gyógyszeres dobozok, műanyag poharak heverték mindenfelé. Nyöszörgést hallottam, akkor láttam meg a sárga folttokkal tarkított takaróba csavart asszonyt. Félve nézett rám, mint valami szűkölő állat, el akart bújni, de csak a fejét tudta mozgatni, ide-oda dobálta a párnákon. Agyvérzés, se beszéd, se mozgás, masszírozni kell, mozgatni, beszélni hozzá, akkor javulhat valamennyit a dolog, de az orvosok azt mondták, már soha nem lesz a régi, szólalt meg Feri, aztán a komód félig nyitott fiókjából egy rakat ambulánspapírt nyomott a kezembe, hogy olvassam el, rossz helyen pattan el egy ér, és ez lesz az emberből. Hiába mondom neki, hogy szóljon, ha hugyoznia kell, egyszerűen nem érti, folyamatosan mosom az ágyneműket, a lepedőket, a hálóingjeit, legalább valami jelt adna, de még arra sem képes, az etetés a legnehezebb, rábírnai, hogy kinyissa a száját, ezt csinálja akkor is, dobálja a fejét.

Közelebb lépett a feleségéhez, simogatni kezdte az asszony homlokát. Az lassan megnyugodott, még mindig félve méregetett, de úgy tűnt, már megszokta a jelenlétet. Pár perc múlva lehunyta a szemeit. Feri óvatosan mozdult, nehogy nyikorogjon az ágy. Átnyúlt a test felett, és kezébe vett egy kispárnát. Bal tenyerét a felesége tarkója alá helyezte, a másikkal a párnát közelítette a maszatos archoz. Mit csinálsz, sziszegtem a megdöbbenéstől. Rakok alá még egy párnát, válaszolta, nehogy megfulladjon.